(З українського життя на Волині)

Іван доклепував косу, як прийшов до нього сусід Михайло і, побалакавши коротко про погоду та косовицю, сказав:

— Куме, памбі дав мені клопіт.

— Ов, так скоро! А хлопець чи дівчина? — питав Іван.

Михайло махнув рукою. Чи се не все одно? Клопіт, та й годі.

— Правду кажете. Нині хлоп сам не має що їсти, а тут діти йому, як миші, множаться.

— От бачите, треба дитину охрестити, а у мене нема курки для попа. Не схоче охрестити, як курки не дістане.

В сій хвилі надійшла Іванова жінка і, дізнавшись про сусідів клопіт, сказала:

— Я вам позичу курки, але по правді сказати, мої кури ще дуже молоді і щойно десь тими днями почнуть нестися, то бачите, мені не жаль курки, але її яєць.

— Та що тобі, стара, жалувати курки? — обіцявся Іван.

— Таж я кажу, мені тілько яєць жаль, а курки ні.

— Воно так є,— поясняв Михайло,— як не буде курки, то й не буде яєць. Але я не прийшов до вас за куркою. Знаєте, Іване, я міркую, чи не обійшлося б то якось без курки. Я бодай би заплатив попові пізніше, бо тепер грошей біг має.

— Хіба ви не знаєте нашого попа? — казав Іван.— Курка йому мусить бути. Але чекайте, як піп схоче конечно, то я йому курку дам. Та буду мусив насамперед з ним побалакати.

Михайло засміявся:

— О, вже то з нашим попом ніхто так не уміє розмовлятися, як ви. Але, розуміється, будете кумом дитині.

* * *

Куми чекали з дитиною в сінях парохії на панотця. Піп побачив їх ще на дорозі крізь вікно, але велів їм умисне довше ждати на себе, бо як би се виглядало, якби піп з хлопами панькався! Іван стояв напереді. По якімсь часі відчинив піп двері і закликав голосом, в якім пробивалась повага і строгість:

— Ходіть сюди!

Куми ввійшли всередину і стали цілувати попа в руку, яка відбирала з мужицьких уст свою належність так складно, начеб мала власний розум і була зовсім незалежна від попа. Бо між тим, як попова рука виловлювала поцілунки, піп сам мав зовсім інше заняття. Він мишкував своїми досвідними очима по кумах і відразу пізнав, що тут не все в порядку, бо для нього щось бракує: ні в одного кума не визирала з-під пахи, як звичайно, ні голова, ні хвіст курки.

Піп стратив рівновагу, але якось годі було із-за курки відразу підносити крик. В першій хвилі не знав, що почати, відтак став ходити по покою.

Тим часом Іван слідив кождий рух попа і кождий вираз його лиця та думав:

"Єгомостеві, певно, влізла в голову курка та й ані-руш вилізати... Досить з мене, дурний хлоп, але треба мені прикинутися ще дурнішим... Се не абияка історія..."

Вкінці піп став з руками в кишені напроти Івана і запитав спокійно, але грізно:

— Ба з чим ви до мене прийшли? З порожніми руками?

Іван закашляв покірно:

— Ми, панотче, з дитиною, з дитиною...

Піп крикнув грізніше:

— Як? З голою дитиною?

— Воно, маленьке, в пеленках...

— Ти дурень! — крикнув піп з обуренням.

— Я знаю, отче! Один Господь на небі мудрий,— сказав Іван, глянувши побожно на стелю.

Піп гонив тепер по покою дуже неспокійно; по кількох хвилях запитав знов голосом, в якім було слідно гнів, здивування і благаючий тон:

— Бійтеся бога, люди! Чи ви справді не знаєте, що до хрестин конечно потрібне?

— А чому ж би ми не мали знати?

Попові аж легше стало від тих слів і він запитав живо:

— А що?

— Дитина,— відповів спокійно Іван.

Піп ударився руками об поли і крикнув:

— Ну, такого півголовка я ще не видів!

— Що ж я тому винен, що Господь мене вкоротив на розумі? — сказав Іван жалісно.

— Отже, ви не знаєте, що до хрестин потрібне? — кричав розпучливо піп.

Куми, намовлені заздалегідь Іваном, відповіли:

— Не знаємо, отче.

Піп майже приложив свої уста до Іванового уха і крикнув голосом, що подобав на іржання раненого коня:

— Курка, курка, дурню!

На те сказав Іван, удаючи дуже здивованого:

— Що ж я, отче, винен тому, що Михайлиха уродила дитину, а не курку...

Тепер піп кричав, не в'яжучись нічим, бо чув, що чим ліпше кричатиме, тим легше йому буде:

— А ти сякий-такий! Чи тебе чорт опутав? Невже ж ти не знаєш того святого звичаю, що наказує до хрестин принести курку? Не знаєш, що всі

побожні так роблять? А ви чому сього не зробили? Не знаєте того? А де ж ви виросли? В лісі? Ви не думаєте собі, може, що я курки для себе хочу. То є жертва, розумієте? А кожна жертва богу мила.

— Прошу панотця,— питав Іван,— ви кажете, що курка не для вас, лиш для бога. А чому ж ми мусимо курку вам давати? Я для господа милосердного нічого не жалую. Бог мені дав курку, бог може мені її взяти.

— Іване, Іване, з тебе біс говорить. Ти мусив безбожні книжки читати.

— Отже, я темний мужик, ні нумера не розберу. Де мені до книжок, де, де!

— Ну, то можеш бути ще спасений. Але отямся і покайся! Лети скоро за куркою, а я тим часом дитину охрещу.

Якраз, коли піп кінчив хрестити дитину, надійшов Іван з куркою. Попові вона, бачиться, подобалась, бо сказав: "Так і повинно бути", і велів її відставити до кухні.

Коли куми були вже кількасот кроків за плебанією, дігнала їх панотцєва служниця і, задихана, злебеділа:

— Дядьку Іване, казали єгомосць, щоб ви сейчас вернули до них.

Іван велів прочим кумам іти спокійно домів, а сам думав, вертаючи до попа:

"Піп охрестив дитину, а тепер, бачиться, схоче і мене старого охрестити. Е, не такий мене піп хрестив".

Коли Іван прийшов до канцелярії, піп крикнув до нього, мов несамовитий:

— А ти, голодранцю один! Сповідайся мені сейчас, бо земля під тобою розступиться.

— Чому, панотче, так нагло? Таж я цілком здоров...

— Клякай і сповідайся, грішнику лукавий!

І Іван сповідався. Але попа цікавили лиш ті гріхи, яких Іван допустився від хвилі, коли пішов по курку до хрестин. Про се мусив він докладно розказати і оповідав ось як:

— Як панотець казали мені іти по курку, то я вийшов на двір та й так собі міркую: "Панотець правду кажуть, то значить, без курки хрестини неважні. А чому неважні? Тому, бо панотець потребують курку і Господь також! Панотець потребують курчиного тіла, а богові хотіли б відступити курчину душу". Так міркую і йду, аж тут нараз чую: кудкудак, куд-кудак. Дивлюся, а на панотцевім подвір'ю ціла хмара курей. І чую, що хтось, ніби ангел-хранитель, промовляє до мене: Іване, гляди, щоб не спізнився, бо хрестини будуть неважні. Твоя хата далеко, заки зайдеш, заки назад прийдеш, то все буде задармо. Що ж мені було робити? Я взяв та й зловив одну курку, ну і тепер, богу дякувати, хрестини вже важні.

— А ти злодію, ти антихристе,— кричав піп,— адже ти повинен був принести мені свою власну курку!

— Мою власну? — дивувався Іван.— А звідки ж мені се знати? Панотець мені сього не сказали.

— Щезай мені на чотири вітри, ти безбожнику лукавий! Якби я мав у селі кілька таких птиць, як ти, то не лишилося б мені нічого, тілько обголити зовсім свою голову і піти до дому божевільних.